

гуманістичного компонента образу Фауста, глибокого філософського та релігійного значення твору дозволяє студентам розвивати якості, необхідні для формування глобальної компетентності. На наш погляд, літературні твори XIX–XX століть сприяють розумінню необхідності оволодіння глобальною компетентністю. Ось приклади авторів та художніх творів, яким потрібно приділити особливу увагу: твори Г. Логфелло, Ф. Стендаля, жіночі образи у романах Дж. Остін та сестер Бронте, твори Ф. Кафки та Т. Манна.

Отже, ми актуалізували творчі здобутки тих авторів світової літератури, які дозволяють формувати глобальну компетентність в академічному курсі літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hunter B., White G. P., Godbey G. C. What does it mean to be globally competent? URL: https://www.researchgate.net/publication/258158051_What_Does_It_Mean_to_Be_Globally_Competent

2/ Lambert R. International education and international competence in the United States. *European Journal of Education*,/ 1993. № 28(3). P. 309–325.

Пасічник Олена Василівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
циклова комісія гуманітарних дисциплін,
Фаховий коледж Кременецької обласної
гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

УРОК ЛІТЕРАТУРИ: ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО

За твердженням відомої методистки Н. Волошиної, «урок літератури сьогодні – це витвір мистецтва, в якому присутні краса, і натхнення думки, і радість пошуків, створені спільними зусиллями учня і вчителя» [3]. Урок літератури має сприяти пізнанню себе і світу через читання художніх творів.

Для того, щоб сучасний учень взяв у руки книгу, почав її читати, йому потрібно знати, для чого він це робить. На думку А.-М. Богосвятської, вчителям-філологам необхідно визначити не тільки пізнавальну та естетичну, а й практичну, утилітарну користь від читання художніх творів. Науковиця

стверджує, що, коли ми читаємо художню літературу, то отримуємо щонайменше десять унікальних можливостей для життя й успіху, а саме: тренування розуму, розвиток інтелекту; розширення кругозору; самовдосконалення; розвиток мовлення, збільшення словникового запасу; знання, ерудицію; розвиток уяви, творчості; поліпшення пам'яті; розвиток EQ; задоволення; антистрес [1, с. 10-15].

Отже, головна мета уроку літератури сьогодні – продемонструвати, що мистецтво слова є важливою частиною сучасного світу, спосіб пізнання його та себе.

Завданнями уроку літератури за сучасних вимог є просвітити й естетично збагатити учнів; сприяти формуванню їхніх комунікативних умінь та якостей; навчити учнів дискутувати, вміти висловлювати свою думку; аргументувати й відстоювати свою позицію.

Література – це наука й мистецтво, що впливає на формування духовного світу людини. Урок літератури має бути емоційним, інформаційно насиченим, сприяти активізації пізнавальної та естетичної діяльності учнів. Його виховна функція полягає, зокрема, у сприянні формуванню духовно ціннісних орієнтацій та естетичних потреб у нашому сучасному світі. Г. Токмань вважає, що «на уроці має бути створена не просто робоча обстановка, не тільки увага до того, що відбувається, а й певний емоційний тон, настрій, суголосний емоційний домінанті твору, що вивчається» [3]. Завдання, специфічне саме уроку літератури. Головною умовою ефективності сучасного уроку є використання таких методичних підходів, які передбачають позицію учня як активного співтворця уроку літератури.

Традиційна класифікація уроків літератури В. Голубкова, О. Гузь, Г. Кірілова, М. Кудряшева, Л. Мірошніченко, І. Огороднікова, І. Соболева та інших методистів враховує основну дидактичну мету, специфіку предмета, особливості взаємодії вчителя та учнів, місце уроку в системі уроків літератури, особливості психології учня, роль уроку літератури в розвитку його логічного та образного мислення тощо. Проте О. Куцевол стверджує, що «сучасний урок

зарубіжної літератури повинен бути нешаблонним, недогматичним – таким, що ґрунтується на співтворчості вчителя та учнів [3].

На зміну стандартним урокам літератури приходять новаторські навчальні заняття, що містять нетрадиційну, нешаблонну структуру. Учитель–новатор викликає інтерес до пізнавального спілкування, розвиває читацьку, комунікативну, культурологічну, інтелектуальну, емоційну та інші компетентності, творчі здібності учнів.

Новаторські типи уроків, їхні різновидності – це уроки-портрети, уроки-подорожі, уроки-квести, уроки-пошуки, інтегровані уроки, уроки-майстерні, уроки діалоги та диспути, театралізовані уроки, нестандартні уроки-лекції та бесіди, уроки-ігри, мультимедійні уроки та інші [4]. Наприклад, ознайомлюючи учнів із життєписом митця слова, вчитель – новатор може провести урок – творчий портрет або урок–інтерв'ю з письменником, поетом або драматургом.

Популярними є уроки–подорожі. Це і віртуальні подорожі, історичні подорожі й заочні екскурсії. Так, ознайомлюючи учнів із театром абсурду та його представниками, можна провести урок–квест. На таких уроках учні здійснюють уявну подорож за творами літератури, пов'язують теоретичні і практичні знання.

Заслуговують на увагу інтегровані уроки, на яких поєднується інформація з різних навчальних предметів. Наприклад, вивчаючи тему «Романтизм у світовій культурі та літературі», вчитель–новатор проведе урок – літературно-музичний салон або урок–концерт. У першу чергу, такі уроки актуальні на базі Обласного літературно-меморіального музею Юліуша Словацького. Учні можуть відчувати добу романтизму в салоні Соломеї Бекю, слухаючи поезію Юліуша Словацького, твори композиторів-романтиків, оглянувши експозицію музею.

Розповісти учням про певну історико-культурну добу краще на уроці–презентації з використанням мультимедійних засобів.

Після перегляду вистав або екранізації певних творів, зокрема, позакласного читання, учням можна запропонувати скласти рецензії і провести заняття з літератури як урок–рецензію.

Розвиваючи творчі здібності учнів, можна провести урок–майстерню за творчістю Гійома Аполлінера і т. ін.

Отже, нетрадиційні типи уроків мотивують до навчальної діяльності, до літератури, до саморозвитку учнів, їхньої реалізації у творчості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богосвятська А.-М. Традиційна книга в епоху інформаційного цунамі, або Навіщо читати художню літературу. *Зарубіжна література в школах України*. 2018. № 2. С. 10–15.
2. Мірошниченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. Київ: Вища школа, 2007. 415 с.
3. <https://naurok.com.ua/novitni-tehnologi-yak-zasib-provedennya-suchasnogo-uroku-zarubizhno-literaturi-345903.html>
4. <https://vseosvita.ua/library/embed/0100595p-4bd3.docx.html>

Сидоренко Юлія Олександрівна,
доктор філософії,
циклова комісія соціально-гуманітарних дисциплін,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»

СЛОВЕСНО-МІФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НОВЕЛИ В. СТЕФАНІКА «КАМІННИЙ ХРЕСТ» НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Новела В. Стефаника «Камінний хрест» – один з програмових творів української літератури, що характеризується наявністю експліцитно представленої міфологічної образності. У мовній площині новели функціонують дві ключові міфологеми-символи – хрест і камінь. Саме вони використані автором у назві твору. Тож якісне вивчення новели В. Стефаника «Камінний хрест» потребує належної уваги до цих концептуально значущих